

Наукові перспективи
Видавнича група

Перспективи та інновації науки

СЕРІЯ "ПЕДАГОГІКА"

СЕРІЯ "ПСИХОЛОГІЯ"

СЕРІЯ "МЕДИЦИНА"

№1 (59) 2026

Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського

Видавнича група «Наукові перспективи»

Луганський державний медичний університет

Громадська наукова організація «Система здорового довголіття в мегаполісі»

Християнська академія педагогічних наук України

Всеукраїнська асоціація педагогів і психологів з духовно-морального виховання

*за сприяння КНП "Клінічна лікарня №15 Подільського району м.Києва",
Центру дієтології Наталії Калиновської*

«Перспективи та інновації науки»

№ 1(59) 2026

Київ – 2026

Ivan Horbachevsky Ternopil National Medical University

Publishing Group «Scientific Perspectives»

Luhansk State Medical University

Public scientific organization "System of healthy longevity in the metropolis"

Christian Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine

**All-Ukrainian Association of Teachers and Psychologists of Spiritual and Moral
Education**

*with the assistance of the KNP "Clinical Hospital No. 15 of the Podilsky District of Kyiv",
Nutrition Center of Natalia Kalinovska*

"Prospects and innovations of science"

№ 1(59) 2026

Kyiv – 2026

ISSN 2786-4952 Online

УДК 001.32:1/3](477)(02)

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2026-1\(59\)](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2026-1(59))

«Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»):
журнал. 2026. № 1(59) 2026. С. 3976

**Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 27.09.2021
№ 1017 журналу присвоєно категорію "Б" із психології та педагогіки**

**Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 27.04.2023
№ 491 журналу присвоєно категорію "Б" із медицини: спеціальність 222**

**Рекомендовано до видавництва Президією громадської наукової організації «Всеукраїнська Асамблея докторів наук з
державного управління» (Рішення від 16.01.2026, № 6/1-26)**

*Журнал видається за підтримки КНП "Клінічна лікарня №15 Подільського району м.Києва", Центру дієтології Наталії
Калиновської.*

*Журнал заснований з метою розвитку наукового потенціалу та реалізації
кращих традицій науки в Україні, за кордоном. Журнал висвітлює історію, теорію,
механізми формування та функціонування, а, також, інноваційні питання розвитку
медицини, психології, педагогіки та. Видання розраховано на науковців, викладачів, педагогів-практиків, представників органів державної влади та
місцевого самоврядування, здобувачів вищої освіти, громадсько-політичних діячів.*

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), Research Bible, міжнародної пошукової системи Google Scholar.

Голова редакційної колегії:

Жукова Ірина Віталіївна - кандидат наук з державного управління, доцент, Лауреат премії Президента України для молодих вчених, Лауреат премії Верховної Ради України молодим ученим, директор Видавничої групи «Наукові перспективи», директор громадської наукової організації «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління» (Київ, Україна)

Головний редактор: Чернуха Надія Миколаївна — доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної реабілітації та соціальної педагогіки Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна).

Заступники головного редактора:

Торяник Інна Іванівна - доктор медичних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник лабораторії вірусних інфекцій Державної установи «Інститут мікробіології та імунології імені І.І. Мечникова Національної академії медичних наук України» (Харків, Україна);

Сіданіч Ірина Леонідівна — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна);

Жуковський Василь Миколайович — доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри англійської мови Національного університету "Острозька академія" (Рівне, Україна).

Редакційна колегія:

1. Бабова Ірина Костянтинівна - доктор медичних наук, професор, старший науковий співробітник відділу економічного регулювання природокористування, ДУ "Інститут ринку і економіко-екологічних досліджень Національної академії наук України", лікар ФРМ (фізичної та реабілітаційної медицини) ДУ "Територіальне медичне об'єднання МВС України по Одеській області" (Одеса, Україна)

Дігтяр Н.М., Руденко Т.Я., Болюх М.Ф., Чекаліна Н.І. <i>ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ПОРТРЕТНОГО ЖАНРУ НА ТЕРИТОРІЇ ЄВРОПИ ВІД ВИТОКІВ ДО СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ</i>	607
Дмітрієва О.І., Шевченко В.М. <i>СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ СПЕЦІАЛЬНОЇ ТА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ ТА ЗА КОРДОНОМ</i>	625
Долженко С. <i>ІНТЕГРАТИВНА ОЦІНКА МОВЛЕННЄВОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗАЇКАННЯМ: НЕЙРОФІЗІОЛОГІЧНИЙ, МОВ- ЛЕННЄВИЙ ТА КОГНІТИВНИЙ ВИМІРИ</i>	639
Дубовик С.Г., Кисляк Ю.В. <i>РОЗВИТОК ТЕКСТОТВОРЧИХ УМІНЬ УЧНІВ 4 КЛАСУ ЗАСОБАМИ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ</i>	652
Дубяга С.М., Печарська В.П., Марецька Л.П., Саєнко Ю.О., Сухомлінова А.С. <i>ІНТЕГРАЦІЯ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ З ІНШИМИ ПРЕДМЕТАМИ: НОВІ МОЖЛИВОСТІ НУШ</i>	662
Жмурко О.О. <i>E-STEM ЯК ПЕДАГОГІЧНА УМОВА РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ БІОЛОГІЇ</i>	674
Залібовська-Ільніцька З., Сніховська І. <i>СОЦІАЛЬНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ОСОБИСТІСНИХ КРИЗ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙНИ: РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ</i>	686
Заслужена А.А., Сабітова А.П., Юхновець Н.П. <i>РЕАЛІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНІСНО-ОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ В УМОВАХ ОНЛАЙН ТА ЗМІЩАНОГО НАВЧАННЯ У ЗВО</i>	697
Зенченко Т.Ф. <i>ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНО-МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕ- ТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ У КОНТЕКСТІ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОЇ ГАЛУЗІ</i>	708
Іванова Д.Г. <i>ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ ДОШКІЛЬНОЇ, ПОЧАТКОВОЇ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ДО ФАХОВОЇ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ</i>	722

УДК 37.091.3:373.5:81'243

[https://doi.org/10.52058/2786-4952-2026-1\(59\)-662-673](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2026-1(59)-662-673)

Дубяга Світлана Миколаївна кандидат педагогічних наук, доцент кафедри початкової і спеціальної освіти, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, м. Запоріжжя, <https://orcid.org/0000-0001-5303-6726>

Печарська Віра Петрівна вища категорія, викладач-методист, викладач української філології, завідувач навчально-виробничої практики, Комунальний заклад «Балтський педагогічний фаховий коледж», м. Балта, <https://orcid.org/0009-0009-0691-9564>

Марецька Людмила Петрівна кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії й методики викладання навчальних дисциплін, Комунальний вищий навчальний заклад «Херсонська академія неперервної освіти» Херсонської обласної ради, м. Херсон, <https://orcid.org/0000-0001-6065-4696>

Саєнко Юлія Олександрівна кандидат педагогічних наук, доцент кафедри початкової і спеціальної освіти, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, м. Запоріжжя, <https://orcid.org/0000-0001-9174-7684>

Сухомлінова Анастасія Сергіївна викладач-стажист кафедри початкової і спеціальної освіти, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, Запоріжжя

ІНТЕГРАЦІЯ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ З ІНШИМИ ПРЕДМЕТАМИ: НОВІ МОЖЛИВОСТІ НУШ

Анотація. У статті розглядається важлива і актуальна проблема інтеграції мовно-літературної освітньої галузі з іншими предметами у контексті впровадження концепції Нової української школи (НУШ). У роботі обґрунтовано провідну роль мовно-літературної освіти в системі загальної середньої освіти, враховуючи її ключову функцію у формуванні комунікативної, читацької, громадянської та культурної компетентностей, які мають наскрізний характер і є необхідними для успішної соціалізації учнів. Попри це, з'ясовано наявність суперечностей між задекларованими принципами інтеграції, закладеними в нормативних документах НУШ, і переважною фрагментарністю їх реалізації на практиці у закладах загальної середньої освіти. Проведено ґрунтовний аналіз наукових досліджень українських учених, які працюють над питаннями

міжпредметної інтеграції, інтегрованого навчання та реалізації компетентнісного підходу в освітньому процесі. З'ясовано, що, попри зростання інтересу дослідників до інтеграції освітніх галузей у рамках концепції НУШ, системна інтеграція мовно-літературної галузі з іншими освітніми дисциплінами лишається недостатньо опрацьованою як у теоретичному, так і методичному аспектах. Метою дослідження є визначення ключових педагогічних умов для ефективної інтеграції мовно-літературної освіти з іншими освітніми галузями, а також розроблення структурно-компонентної педагогічної моделі такої інтеграції, яка відповідала б концептуальним засадам НУШ. Ключовим результатом є створення педагогічної моделі інтеграції мовно-літературної галузі з іншими предметами. Ця модель включає п'ять основних компонентів: цільовий, змістовий, діяльнісно-технологічний, організаційно-педагогічний та оцінювально-результативний. Запропоновану модель спрямовано на формування цілісного освітнього простору, в якому мовно-літературна освіта виконує інтегровальну функцію, поєднуючи зміст навчання, форми і методи викладання з досягненням системних результатів освітньої діяльності. Автори доводять, що впровадження розробленої моделі сприятиме усуненню міжпредметних бар'єрів, підвищенню якості мовно-літературної освіти й удосконаленню ключових і предметних компетентностей учнів. Це також посилює розвиток цілісного світогляду, формування критичного мислення та здатності до практичного застосування отриманих знань і навичок у різноманітних життєвих ситуаціях.

Ключові слова: Нова українська школа, мовно-літературна освітня галузь, міжпредметна інтеграція, інтегроване навчання, компетентнісний підхід, педагогічна модель.

Dubiaha Svitlana Mykolaivna Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Primary and Special Education, Bogdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University, Zaporizhzhia, <https://orcid.org/0000-0001-5303-6726>

Pecharska Vira Petrivna Higher Category, Teacher-Methodologist, Lecturer in Ukrainian Philology, Head of Educational and Industrial Practice, Balt Pedagogical College, Balta, <https://orcid.org/0009-0009-0691-9564>

Maretska Liudmyla Petrivna Candidate of Pedagogical Sciences/PhD, Associate Professor of the Department of Theory and Methods of Teaching Academic Disciplines, Municipal Higher Educational Institution «Kherson Academy of Continuing Education» of Kherson Regional Council, Kherson, <https://orcid.org/0000-0001-6065-4696>

Saienko Yuliia Oleksandrivna Candidate of pedagogical sciences (PhD), Associate Professor of the Department of Primary and Special Education, Bohdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University, Zaporizhzhia, <https://orcid.org/0000-0001-9174-7684>

Sukhomlinova Anastasiia Serhiivna Trainee Lecturer of the Department of Primary and Special Education, Bogdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University, Zaporizhzhia

INTEGRATION OF LANGUAGE AND LITERATURE WITH OTHER SUBJECTS: NEW OPPORTUNITIES FOR NUSH

Abstract. The article considers the important and topical problem of integrating the language and literature educational branch with other subjects in the context of implementing the concept of the New Ukrainian School (NUS). The work substantiates the leading role of language and literature education in the system of general secondary education, taking into account its key function in the formation of communicative, reading, civic and cultural competencies, which are cross-cutting in nature and are necessary for the successful socialization of students. Despite this, the presence of contradictions between the declared principles of integration, laid down in the regulatory documents of the NUS, and the predominant fragmentation of their implementation in practice in secondary education institutions has been revealed. A thorough analysis of scientific research by Ukrainian scientists working on issues of interdisciplinary integration, integrated learning and the implementation of a competency-based approach in the educational process has been conducted. It was found that, despite the growing interest of researchers in the integration of educational branches within the framework of the NUS concept, the systemic integration of the language and literature branch with other academic disciplines remains insufficiently developed both in theoretical and methodological aspects. The purpose of the study is to determine the key pedagogical conditions for the effective integration of language and literature education with other academic branches, as well as to develop a structural-component pedagogical model of such integration that would correspond to the conceptual principles of the NUS. The key result is the creation of a pedagogical model of the integration of the language and literature branch with other subjects. This model includes five main components: target, content, activity-technological, organizational-pedagogical and evaluation-resultative. The proposed model is aimed at forming a holistic educational space in which language and literature education performs an integrative function, combining the content of learning, forms and methods of teaching with the achievement of systemic results of educational activity. The author proves that the implementation of the developed model will contribute to the elimination of interdisciplinary barriers, improving the quality of language and literature education and improving the key and subject competencies of students. This also enhances the development of a holistic worldview, the formation of critical thinking and the ability to practically apply the acquired knowledge and skills in various life situations.

Keywords: New Ukrainian School, language and literature education, interdisciplinary integration, integrated learning, competency-based approach, pedagogical model.

Постановка проблеми. В умовах реформування системи освіти та відповідно до концепції «Нової української школи» (далі НУШ) однією із ключових освітніх галузей є мовно-літературна, адже саме вона впливає на формування комунікативної, читацької та громадянської компетентностей. Загалом мовно-літературна освітня галузь має значний потенціал до міжпредметної інтеграції та попри це досить часто носить фрагментарний та несистемний характер, що породжує певну суперечність між задекларованим в НУШ компетентнісним підходом та його реальним впровадженням в освітній процес загальноосвітньої школи. Саме тому виникає потреба в науково-методичному осмисленні структурно-компонентної моделі щодо інтеграції мовно-літературної освітньої галузі з іншими предметами задля підвищення якості освіти та розвитку компетентностей у школярів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В останні роки у зв'язку з реформуванням загальної середньої освіти зростає зацікавленість науковців до дослідження проблематики інтеграції мовно-літературної освітньої галузі з іншими предметами.

Аналіз наукових доробків показав, що феноменом інтеграції серед вітчизняних дослідників активно займаються: О. Гандабура [1], яка розглядала міжпредметну інтеграцію під час гуманітарної підготовки майбутніх учителів початкових класів. У ході своєї наукової розвідки авторка дійшла висновку про те, що «основною метою міжпредметної інтеграції дисциплін гуманітарного циклу як основи професійного самовдосконалення є об'єднання теоретичних професійних знань у цілісну систему, що відображає об'єктивний світ професії у його єдності та розвитку, сприяння побудові цілісної методичної системи її реалізації на заняттях з дисциплін гуманітарного циклу, стимуляція професійного самовдосконалення майбутніх учителів початкових класів» [1]; Н. Довгопола та І. Глінка [2] вивчали інтеграцію як один із шляхів до розвитку Нової української школи. Авторки визначили головні положення реалізації інтегрованого підходу в навчанні, а саме: «розуміння вчителями можливостей системи інтегрованого підходу до організації навчання; відповідність тематики змісту й засобів реалізації інтегрованого підходу до організації навчання різними навчальними завданнями, меті діяльності вчителя в даному класі; достатня тривалість кожного блоку навчання на інтегрованій основі з метою закріплення набутих знань та умінь; багаторазове повторення набутих понять і вмінь за допомогою виконання різноманітних завдань інтегрованого блоку навчання; у своєчасна і доречна зміна інтегрованих блоків навчання відповідно до визначеної тематики» [2]; Н. Максименко, С. Барило та І. Бай [3] досліджували «міжпредметну інтеграцію як засіб розвитку пізнавальної активності молодших школярів». Науковці зазначають про те, що «міжпредметна інтеграція виступає ефективною формою організації освітнього процесу початкової школи, адже використовується для систематизації знань молодших школярів. За умови її реалізації, відбувається синтез знань із різних дисциплін, унаслідок чого утво-

рюється нова якість, нерозривне ціле, що досягається широким й поглибленим взаємопроникненням цих знань» [3]; Н. Хараджян, С. Агафонову [4] аналізували міжпредметну інтеграцію задля реалізації STEM-підходу та її різновиди. У своєму доробку дослідниці здійснили інтерпретацію інтерпредметного, мультипредметного, кроспредметного та транспредметного підходів. Розробили та запропонували до впровадження проєкт «Смарт-помічник для людей з вадами зору», у якому продемонстрували реалізацію інтегративного підходу де поєднуються фізика, математика, інформатика, технології та економіка [4].

Останнім часом спостерігається підвищена увага фахівців до інтеграції мовно-літературної освітньої галузі. Так, Н. Богданець-Білокаленко [5] разом із колегою «репрезентували результати анкетування вчителів Чернівецької та Закарпатської областей України, які працюють у закладах загальної середньої освіти визначеного типу, бесід та інтерв'ю з ними. Метою опитувань було виявлення труднощів у реалізації інтеграції предметів мовно-літературної галузі та готовності вчителів до запровадження інтегрованих курсів». Таким чином, авторками було визначено «низку проблем, які потребують активізації діяльності всіх учасників освітнього процесу задля ефективності запровадження інтегрованих курсів у практику закладів загальної середньої освіти, цілеспрямованої підготовки вчителів до успішної реалізації інтегративного підходу до навчання предметів мовно-літературного циклу» [5].

О. Хома [6] акцентувала свою увагу на тому, що під час впровадження інтегрованого підходу у вивчення української мови та читання важливим є використання текстоцентричної технології, адже саме вона здатна забезпечити реалізацію інтегрованого навчання та сприятиме формуванню тих ключових компетентностей, які впливають на формування цілісного світогляду та здатність комунікувати в ньому. Також науковиця наголосила на тому, що під час реалізації інтегрованого підходу обов'язково потрібно використовувати як традиційні так і інноваційні методи навчання [6].

Не дивлячись на значний інтерес науковців до проблематики інтеграції мовно-літературної освітньої галузі, на сьогодні і досі немає достатньої кількості наукових підходів щодо її інтеграції з іншими предметами в Новій українській школі.

Мета статті – визначити основні умови інтеграції мовно-літературної освітньої галузі з іншими предметами; розробити педагогічну модель інтеграції мовно-літературної освітньої галузі з іншими предметами.

Виклад основного матеріалу. Реформування загальної середньої освіти НУШ відбувається на засадах компетентнісного підходу, який передбачає формування ключових компетентностей. Як пише В. Шевченко: «...Компетентнісний підхід узгоджує освітній процес з розвитком конкретних навичок, які здобувачі повинні опанувати під час навчання. У той час як традиційна система освіти завжди зосереджувалася на набутті знань, умінь та навичок, компетентніс-

ний підхід зміщує акцент з накопичення цих знань, умінь та навичок на навчання та розвиток здатності застосовувати набуті знання та досвід практично та творчо в різноманітних ситуаціях....» [7, с. 235]. Як зазначено в Законі України «Про освіту»: «Компетентність – динамічна комбінація знань, способів мислення, поглядів, цінностей, навичок, умінь, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність» [8].

В Державному стандарті базової середньої освіти запропоновано одинадцять ключових компетентностей, якими повинні оволодіти здобувачі загальної середньої освіти: вільне володіння державною мовою; здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами; математична компетентність; компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій; інноваційність; екологічна компетентність; інформаційно-комунікаційна компетентність; навчання впродовж життя; громадянські та соціальні компетентності; культурна компетентність; підприємливість і фінансова грамотність. Кожну з них діти набувають під час вивчення різних предметів на всіх етапах освіти. Спільними для всіх компетентностей є такі наскрізні вміння:

- читати з розумінням;
- висловлювати власну думку усно і письмово;
- критично та системно мислити;
- діяти творчо;
- виявляти ініціативність;
- здатність логічно обґрунтувати позицію;
- конструктивно керувати емоціями;
- оцінювати ризики;
- приймати рішення;
- розв'язувати проблеми [9].

Для реалізації компетентнісного підходу та всебічного розвитку учнів, на нашу думку актуальною є інтеграція мовно-літературної освітньої галузі з іншими предметами в умовах Нової української школи. «Мовно-літературна освітня галузь є багатокомпонентною і міждисциплінарною: вона охоплює вивчення української мови та літератур української та зарубіжних, опанування мов і літератур корінних народів і національних меншин, а також іноземних мов. Досягнення результатів навчання, визначених Державним стандартом базової середньої освіти для цієї освітньої галузі, можливе через різні траєкторії або через окремі навчальні предмети (українська мова, українська література, зарубіжні літератури), або через інтегровані курси (інтегрований мовно-літературний курс або інтегрований курс української та зарубіжних літератур)» [10].

В Державному стандарті базової та початкової освіти зазначається, що інтеграція спрямована на те, щоб сформувати в учня цілісну картину світу; розвинути вміння застосовувати отримані знання у повсякденній діяльності та реальних життєвих ситуаціях, формувати вміння до критичного та логічного мислення, комунікації, співпраці та креативності [11].

Більшість науковців дотримуються думки про те, що «інтеграція як процес створення цілісної і багатомірної картини світу сьогодні набуває статусу одного з провідних методологічних і дидактичних принципів. Інтеграція навчальних предметів мовно-літературної освітньої галузі передбачає формування в учнів цілісної духовної та мовної картини світу і здійснюється на рівні мети й завдань шкільних програм, а реалізується на рівні змісту кожного компонента і технології проведення уроків» [12; 13].

На нашу думку, Нова українська школа пропонує вчителям численні можливості для впровадження інтегрованого підходу. Цей підхід базується на оновленому змісті освіти та пропонує різноманітні програми, а також інтегровані курси, тематичні модулі та заходи. Він зосереджений на набутті практичних навичок, а не на простому запам'ятовуванні фактів. Особливий акцент робиться на спільній педагогіці, яка забезпечує ефективну взаємодію між вчителями та учнями та заохочує дітей до участі в проєктах, дослідженнях та творчій діяльності.

В таблиці 1 було здійснено спробу визначити основні умови інтеграції мовно-літературної освітньої галузі з іншими предметами.

Таблиця 1

Основні умови інтеграції мовно-літературної освітньої галузі з іншими предметами

Умова	Особливість
Оновлений Державний стандарт	Ця умова передбачає інтеграцію освітніх галузей на рівні результатів навчання. Формування ключових компетентностей і наскрізних умінь (уміння читати з розумінням, критично мислити, аргументувати власну позицію, працювати з інформацією) забезпечує природне поєднання мовно-літературної освітньої галузі з природничою, громадянською, математичною, мистецькою та технологічною галузями.
Варіативність змісту освіти	Це дозволяє закладам загальної середньої освіти та вчителям самостійно обирати навчальні програми, інтегровані курси, модулі та тематичні блоки. Це відкриває широкі перспективи для поєднання мовно-літературного змісту з іншими предметами через спільні теми, проблемні питання, міжгалузеві проєкти.
Впровадження інтегрованих курсів і навчальних модулів	Інтеграція української мови та літератури з історією, громадянською освітою, природничими науками або мистецтвом сприяє формуванню цілісного світогляду учнів і усвідомленому застосуванню мовних знань у різних предметних контекстах.
Орієнтація на діяльнісний і проєктний підходи.	Проєктна діяльність створює умови для міжпредметної інтеграції, у межах якої мовно-літературна освітньої галузі забезпечує розвиток мовлення, читацької та медіаграмотності, тоді як інші предмети наповнюють

Умова	Особливість
	діяльність змістовим компонентом. У процесі виконання проєктів учні створюють тексти різних жанрів, презентують результати досліджень, аргументують власні висновки.
Текстоцентричний підхід до навчання	Використання текстів різних типів і жанрів (художніх, медіатекстів, науково-популярних, інформаційних, цифрових) дозволяє інтегрувати мовно-літературну освіту з іншими освітніми галузями, забезпечуючи формування читацької, інформаційної та критичної грамотності.
Педагогіка партнерства	Передбачає співпрацю між учителями різних предметів, учнями та батьками. Командна робота педагогів сприяє узгодженню змісту навчання, плануванню інтегрованих уроків і проєктів, а також створенню єдиного освітнього простору, у якому мовно-літературна освітньої галузі виконує інтегрувальну функцію.

Джерело: власна розробка авторів на основі [8-11]

Таким чином, можемо зазначити, що Концепція Нової української школи пропонує широкий спектр організаційних інструментів, змісту та методів, що дозволяють ефективно інтегрувати лінгвістичні та літературознавчі дослідження з іншими академічними дисциплінами. Така основа інтеграції значно покращує якість освітнього процесу, забезпечує розвиток ключових компетентностей учнів, сприяє формуванню цілісного та гармонійного світогляду.

На основі всього вищезазначено вважаємо за доцільне розробити педагогічну модель інтеграції мовно-літературної освітньої галузі з іншими предметами, яка базується на засадах компетентнісного, діяльнісного, особистісно орієнтованого та інтегративного підходів і відповідає концептуальним положенням Нової української школи (див. рис. 1). Головною метою моделі є: створення цілісного освітнього простору, у якому мовно-літературна освіта виконує інтегрувальну функцію та сприяє формуванню ключових і предметних компетентностей здобувачів освіти.

Цільовий компонент

Метою інтеграції є формування в учнів комунікативної, читацької, громадянської та інформаційної компетентностей, розвиток критичного мислення, уміння застосовувати мовні знання в різних предметних і життєвих ситуаціях. Цільовий компонент також передбачає виховання ціннісного ставлення до мови як засобу національної ідентичності та міжкультурної комунікації.

Концептуально-методологічний компонент

Модель базується на таких підходах:

- компетентнісний – орієнтація на результати навчання;
- інтегративний – поєднання змісту різних освітніх галузей;
- текстоцентричний – використання тексту як універсального засобу інтеграції;
- діяльнісний – залучення учнів до активної пізнавальної діяльності;
- особистісно орієнтований – урахування індивідуальних освітніх потреб учнів.

Змістовний компонент

Зміст інтегрованого навчання формується шляхом добору спільних тем, проблемних питань і навчальних матеріалів, що забезпечують взаємозв'язок мовно-літературної освітньої галузі з іншими предметами. Основу становлять: художні, науково-популярні, інформаційні та медіатексти; міжпредметні теми (наприклад, «Людина і природа», «Історична пам'ять», «Наукові відкриття»); наскрізні змістові лінії НУШ (громадянська відповідальність, екологічна безпека, здоров'я, підприємливість).

Діяльнісно-технологічний компонент

Реалізація моделі передбачає використання ефективних форм і методів навчання: інтегровані уроки та бінарні заняття; проєктна та дослідницька діяльність; проблемно-пошукові завдання; робота з різними типами текстів; використання цифрових та мультимедійних ресурсів.

Особливе місце займають міжпредметні проєкти, у процесі яких учні створюють власні тексти, презентують результати діяльності, аргументують висновки.

Організаційно-педагогічний компонент

Ефективність інтеграції забезпечується за таких педагогічних умов: міжпредметна співпраця вчителів; планування інтегрованих тем і модулів; педагогіка партнерства; створення сприятливого освітнього середовища; використання формувального оцінювання.

Оціночно-результативний компонент

Оцінювання результатів інтегрованого навчання здійснюється за критеріями сформованості ключових і предметних компетентностей, рівня читацької та комунікативної грамотності, здатності учнів застосовувати знання в нових ситуаціях. Результатом реалізації моделі є: підвищення якості мовно-літературної освіти; формування цілісної картини світу; зростання навчальної мотивації; розвиток соціальних і громадянських компетентностей учнів.

Рис. 1. Педагогічна модель інтеграції мовно-літературної освітньої галузі з іншими предметами

Вважаємо, що реалізація запропонованої моделі в освітній процес Нової української школи дозволить подолати міжпредметні бар'єри, забезпечити системне впровадження інтегрованого навчання та сприяти розвитку цілісного світогляду в учнів. Це допоможе їм чітко висловлювати свою думку та ефективно застосовувати набуті знання в різних життєвих ситуаціях.

Висновки. Дослідження продемонструвало, що мовно-літературна освітня галузь посідає провідне місце в реалізації компетентнісного підходу Нової української школи. Це пов'язано з формуванням комунікативної, читацької та громадянської компетентностей, які є необхідними для успішної соціалізації учнів у сучасному суспільстві. Водночас було виявлено, що, незважаючи на значний потенціал для інтеграції мовно-літературної освітньої галузі з іншими предметами в системі загальної середньої освіти залишається значною мірою неповною та несистематичною.

Аналіз існуючих досліджень виявив зростаючий інтерес українських дослідників до інтеграції освітніх галузей у межах концепції Нової української школи. Однак, він також висвітлив відсутність комплексних педагогічних підходів до інтеграції мовно-літературної освітньої галузі з іншими предметами. Це підкреслює актуальність виявлених проблем та обґрунтовує необхідність значущих науково-методологічних досліджень.

У цій статті визначено ключові умови, що сприяють інтеграції мовно-літературної освітньої галузі з іншими предметами. Ці умови включають оновлений Державний стандарт, варіативність змісту освіти, упровадження інтегрованих курсів і навчальних модулів, орієнтацію на діяльнісний і проєктний підходи, текстоцентричний підхід до навчання та педагогіку партнерства. Поєднання цих умов дає можливість систематично розвивати цілісний світогляд учнів та надає навчанню практичної значущості.

Автори розробили педагогічну модель інтеграції мовно-літературної освітньої галузі з іншими предметами. Ця модель складається з п'яти основних компонентів: цільового, змістовного, діяльнісно-технологічного, організаційно-педагогічний, оціночно-результативного. Запропонована модель відповідає концептуальним принципам Нової української школи та спрямована на подолання міжпредметних бар'єрів, покращення якості викладання мови та літератури, а також розвиток ключових предметних компетентностей учнів.

Перспективою подальших досліджень є експериментальна перевірка ефективності розробленої педагогічної моделі, розроблення методичних рекомендацій щодо впровадження інтегрованих курсів та міжпредметних проєктів.

Література:

1. Гандабура О. В. Міжпредметна інтеграція гуманітарної підготовки майбутніх учителів початкових класів. URL: <https://vspu.net/sit/index.php/sit/article/view/4312/3717>
2. Довгопола Н., Глінка І. Інтеграція – шлях до нової української школи. *Новий Колегіум*. 2019. №1. С. 7-11.
3. Максименко Н., Барило С., Бай І. Міжпредметна інтеграція як засіб розвитку пізнавальної активності молодших школярів. *Імідж сучасного педагога*. 2022. №3(204). С. 115-119. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2022-3\(204\)-115-119](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2022-3(204)-115-119)

4. Хараджян Н., Агафонова С. Міжпредметна інтеграція при реалізації STEM-проектів. *Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія педагогічна*. 2023. №29. С. 85-89. DOI: <https://doi.org/10.32626/2307-4507.2023-29.85-89>
5. Хома О. М. Інтегрований підхід у навчанні української мови та читання в початковій школі. *Інноваційна педагогіка*. 2022. Вип. 43. Т. 2. С. 33-36. DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2022/43/2.6>
6. Богданець-Білокаленко Н., Фідкевич О. Інтегровані курси мовно-літературної галузі в закладах загальної середньої освіти з класами/ групами з навчанням мовами національних меншин: стан і перспективи запровадження. *Проблеми сучасного підручника*. 2024. Вип. 32. С. 24-32. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1309-2024-32-24-32>
7. Мілорадова Н. Е., Шевченко В. В. Компетентнісний підхід як методологічна основа дослідження професійної компетентності особистості. *Габітус*. 2020. Вип. 16. С. 233-237. DOI: <https://doi.org/10.32843/2663-5208.2020.16.38>
8. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. №2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
9. Державний стандарт базової середньої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrainska-shkola-2/derzhavniy-standart-bazovoi-serednoi-osviti>
10. Концептуальні засади мовно-літературної освітньої галузі (українська мова, українська та зарубіжні літератури). URL: <https://sal0.li/B48BEca>
11. Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. №1392. URL: <https://surl.li/ptpgac>
12. Суржук Т. Б., Ткачук О. С. Інтеграція в навчанні української мови та читання учнів початкової школи. URL: <http://www.sci-notes.mgu.od.ua/archive/v34/52.pdf>
13. Турчин Т. М., Легін В. Б., Височан Л. М., Плетеницька Л. С., Томченко М. А., Максимчук Б. А. Професійна підготовка майбутніх учителів початкових класів у контексті використання нових педагогічних технологій у роботі з школярами. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт): збірник наукових праць*. 2021. Випуск 2 (130). С. 111-122. DOI: [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2021.2\(130\).26](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2021.2(130).26)

References:

1. Handabura O. V. Mizhpredmetna intehtatsiia humanitarnoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv [Interdisciplinary integration of humanities training for future primary school teachers]. URL: <https://vspu.net/sit/index.php/sit/article/view/4312/3717>
2. Dovhopola N., Hlinka I. (2019). Intehtatsiia – shliakh do novoi ukrainskoi shkoly [Integration – the path to a new Ukrainian school]. *Novyi Kolehium – New Collegium*, 1, 7-11.
3. Maksymenko N., Barylo S., Bai I. (2022). Mizhpredmetna intehtatsiia yak zasib rozvytku piznavalnoi aktyvnosti molodshykh shkoliariv [Interdisciplinary integration as a means of developing cognitive activity in younger schoolchildren]. *Imidzh suchasnoho pedahoha – The image of the modern teacher*, 3(204), 115-119. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2022-3\(204\)-115-119](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2022-3(204)-115-119)
4. Kharadzhan N., Ahafonova S. (2023). Mizhpredmetna intehtatsiia pry realizatsii STEM-proiektiv [Interdisciplinary integration in the implementation of STEM projects]. *Zbirnyk naukovykh prats Kamianets-Podilskoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Ohienka. Seriiia pedahohichna – Collection of scientific works of the Ivan Ohienko Kamianets-Podilskyi National University. Pedagogical series*, 29, 85-89. DOI: <https://doi.org/10.32626/2307-4507.2023-29.85-89>
5. Khoma O. M. (2022). Intehtrovanyi pidkhid u navchanni ukrainskoi movy ta chytannia v pochatkovii shkoli [An integrated approach to teaching Ukrainian language and reading in primary school]. *Innovatsiina pedahohika – Innovative pedagogy*, Vyp. 43, T. 2, 33-6. DOI: <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2022/43/2.6>

6. Bohdanets-Biloskalenko N., Fidkevych O. (2024). Intehrovani kursy movno-literaturnoi haluzi v zakladykh zahalnoi serednoi osvity z klasamy/ hrupamy z navchanniam movamy natsionalnykh menshyn: stan i perspektyvy zaprovadzhennia [Integrated language and literature courses in general secondary education institutions with classes/groups taught in minority languages: current status and prospects for implementation]. *Problemy suchasnoho pidruchnyka – Problems with modern textbooks*, 32, 24-32. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1309-2024-32-24-32>
7. Miloradova N. E., Shevchenko V. V. (2020). Kompetentnisnyi pidkhid yak metodolohichna osnova doslidzhennia profesiinoi kompetentnosti osobystosti [The competency-based approach as a methodological basis for researching professional competence]. *Habitus – Habitus*, 16, 233-237. DOI: <https://doi.org/10.32843/2663-5208.2020.16.38>
8. Pro osvitu: Zakon Ukrainy vid 05.09.2017 r. №2145-VIII [8. On education: Law of Ukraine №2145-VIII dated September 5, 2017] (2017). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
9. Derzhavnyi standart bazovoi serednoi osvity [State standard for basic secondary education]. URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrainska-shkola-2/derzhavnyi-standart-bazovoi-serednoi-osviti>
10. Kontseptualni zasady movno-literaturnoi osvitnoi haluzi (ukrainska mova, ukrainska ta zarubizhni literatury) [Conceptual foundations of language and literature education (Ukrainian language, Ukrainian and foreign literature)]. URL: <https://salolii/B48BEca>
11. Pro zatverdzhennia Derzhavnogo standartu bazovoi i povnoi zahalnoi serednoi osvity: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 23.11. 2011 r. №1392 [10. On approval of the State Standard for Basic and Complete General Secondary Education: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 1392 dated November 23, 2011]. (2011). URL: <https://surl.li/ptpgac>
12. Surzhuk T. B., Tkachuk O. S. Intehratsiia v navchanni ukrainskoi movy ta chytannia uchniv pochatkovoi shkoly [Integration in teaching Ukrainian language and reading to primary school pupils]. URL: <http://www.sci-notes.mgu.od.ua/archive/v34/52.pdf>
13. Turchyn T. M., Lehin V. B., Vysochan L. M., Pletenytska L. S., Tomchenko M. A., Maksymchuk B. A. (2021). Profesiina pidhotovka maibutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv u konteksti vykorystannia novykh pedahohichnykh tekhnolohii u roboti z shkoliaramy [Professional training of future primary school teachers in the context of using new pedagogical technologies in working with schoolchildren]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Dragomanova. Seriiia № 15. Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury (fizychna kultura i sport): zbirnyk naukovykh prats – Scientific journal of the National Pedagogical University named after M. P. Dragomanov. Series №15. Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports): collection of scientific works*, 2 (130), 111-122. DOI: [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2021.2\(130\).26](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2021.2(130).26)